

Jat. 3/5-64

KERTOMUS KAIVAUKSESTA RISTIJÄR-
VEN LIKONIEMEN KIVIKAUTISELLA
ASUINPAIKALLA KESÄLLÄ 1962

MARTTI LINKOLA

KERTOMUS KAIVAUksesta RISTIJÄRVEN LIKONIEMEN
KIVIKAUTISELLA ASUINPAIKALLA KESÄLLÄ 1962

MARTTI LINKOLA

L i k o n i e m i

Pitäjä: Ristijärvi

Kylä: Kirkonkylä (Karhula)

Talo: Salmela, omist. maanviljelijä Antti Rautiainen,
os. Karhulankylä, Ristijärvi.

Sijainti: Ristijärven kirkosta n. 5,8 km länsiluoteeseen,
suuntaan 325/400 (taloudellinen kartta 147).

Karttaliitteet 1-12.

Valokuvat 26154-26156, 26198-
26199.

Kaivauslöydöt KM 15713:1-122.

Inventointilöydöt KM 15706:1-22,
15707.

Ks. M. Linkolan inventointikertomusta 1962.

Suorittaessani kesällä 1962 muinaislöytöjen inventointia Ristijärven pitäjässä löysin yht. 10 kivikautista asuinpaikkaa, joista rikkaimmat inventointilöydöt tarjosi Likoniemi, joka sijaitsee Ristijärven KIRKONKYLÄÄN kuuluvassa KARHULANKYLÄSSÄ. Iijärven Karhulansalmen pohjoisrannalla. Tarkemmasta sijainnista, maastosuhteista ja maanomistuksesta ks. karttaliitettä 1 ja inventointikertomustani.

Uusimpien tietojen mukaan Leppikosken voimalaitoksen veden-

nosto ei vaikuta enää Iijärvellä. Likoniemen asuinpaikka sijaitsee kuitenkin aivan vesirajan tuntunassa, ja normaalit kevättulvatkin hävittävät nykyisellään vuosittain sen reunaa, etenkin Salmelan maalla sijaitsevan varsinaisen Likoniemen kärjessä, joka on matalaan rantatörmään päättyvää hiekkamaata. Kun aikaa ja määrärahaa oli jäljellä suoritin Paltamon kaivausten päätyttyä yhdessä ylioppilaiden Pekka ja Timo Miettinen kanssa Likoniemessä pienen koekaivauksen hitaan tuhoutumisen uhkaaman asuinpaikan luonteen tarkemmaksi selvittämiseksi. - Inventointilöytöjen jakaantumisesta Likoniemen löytöalueelle ks. tarkemmin inventointikertomustani.

Itse Likoniemen kärkeen (Salmelan maalle) avattiin heti vyöryneen rantatörmän päälle, missä maakerrokset ilm. olivat säilyneet liikkumattomina, 4 x 4 + 1 x 2 m. laaja kaivausala: 2 x 2 m:n ruudut A - D sekä 1 x 1 m:n ruudut A₁ - A₂. (Ks. valok. 26154-26156, 26198-26199 sekä karttaliite 1). Maanpinnalla oli ohut (alle 5 cm), steriili turve; kasvillisuutena puolukka, kanerva, variksenmarja, kataja; pääas. ruutu D:n peitti paksu puunkuorisilppukeros. Ruutu A₂ oli jo puolivälistä alkaen vierinyttä hiekkarinnettä. Kaivauksen sijainti törmän päällä ja sen suhde rantaan ja vesirajaan selviää sivuprofiilina liitteestä 2.

Likoniemen kärki jatkuu pitkänä hiekkasärkkänä lounaaseen (vedenpinnan allakin pitkälti); niemi on ilmeisesti aikanaan ulottunut sinne. Tulvat ovat sitä vierittäneet, ja on mahdollista, että suuri osa asuinpaikasta on valunut veden alle.

Kaivaus suoritettiin ja tasopiirroksot tehtiin keskimäärin 5 cm:n välimatkoin eri syvyyksistä (ks. liitteet 3-7); samoin tehtiin erikseen vastaavat löytökartat (liitteet 8-12), joista alimpaan (taso 5) merkittiin myös likamaan pohjan vaakituslukemat (liite 12). Kaivauksen kaakkois-sivusta piirrettiin leikkausprofiili A₂ - C (liite 2), joka yhdessä tasopiirrosten kanssa selvittää maakerrosten rakenteen. Kaivausalan pintavaakitukset merkittiin taso 1:n löytökarttaan (liite 8) sekä leikkausprofiiliin (liite 2).

Kaikkia kaivaustasoja leimasi konsistenssiltaan heikko likamaa (kulttuurimaa), jonka läpi eri hiekkatyyppien luontainen väri erottui. Punamaata ja hiiltä oli suhteellisen niukasti. Tasoissa 1 ja 2 (liitteet 3 ja 4) oli palaneita kiven murikoita sekavasti, ei järjestelmässä - ilmeisesti tulvan tuhoamien liesien jätteitä - , samoin aivan hajonnutta palaneen luun hitua, jota ei voitu vaakita eikä tallettaa.

Kiintopisteenä käytettiin kaivauksen pohjois-koillisreunassa olevaa pienehköä maakiveä, jolle saatiin arvo 108. Vesirajan (vedenpinnan) vaakituslukema kaivausten aikana 25.- 27. 7. 1962 oli 294 - 297; ruutujen A - D keskipisteiden pintavaakitukset olivat 125 - 130 välillä, ja syvin lika- ja palomaan pohjan lukema (ruudussa C) oli 210. Yleensä likamaan pohjan lukema oli 170 molemmin puolin, ja syvimmällä olleen löydön - luunsirun ruudusta D - vaakituslukema oli 174.

Iijärven vesi oli kaivausten aikana suhteellisen matalalla.

Kaivaukselta kertyi 122 löytönumeroa. Kvartsiesineitä ja -iskoksia oli niistä pääosa. Kvartsiitti-iskoksia löytyi vain 1, sädekiviliuskeen kappaleita 3, piipalasia 6, palaneen luun siruja runsaasti. Keramiikkaa löytyi kaivaustasolta 2 ruudusta A yhteensä 15 palasta ja ruudusta A₁ 1 epävarma palanen, kaivaustasolta 3 ruudusta D 1 palanen ja kaivaustasolta 4 ruudusta A₁ 4 palasta. Paras löytö oli piinuolenkärki (15713:66) kaivaustasolta 3, ruudusta D.

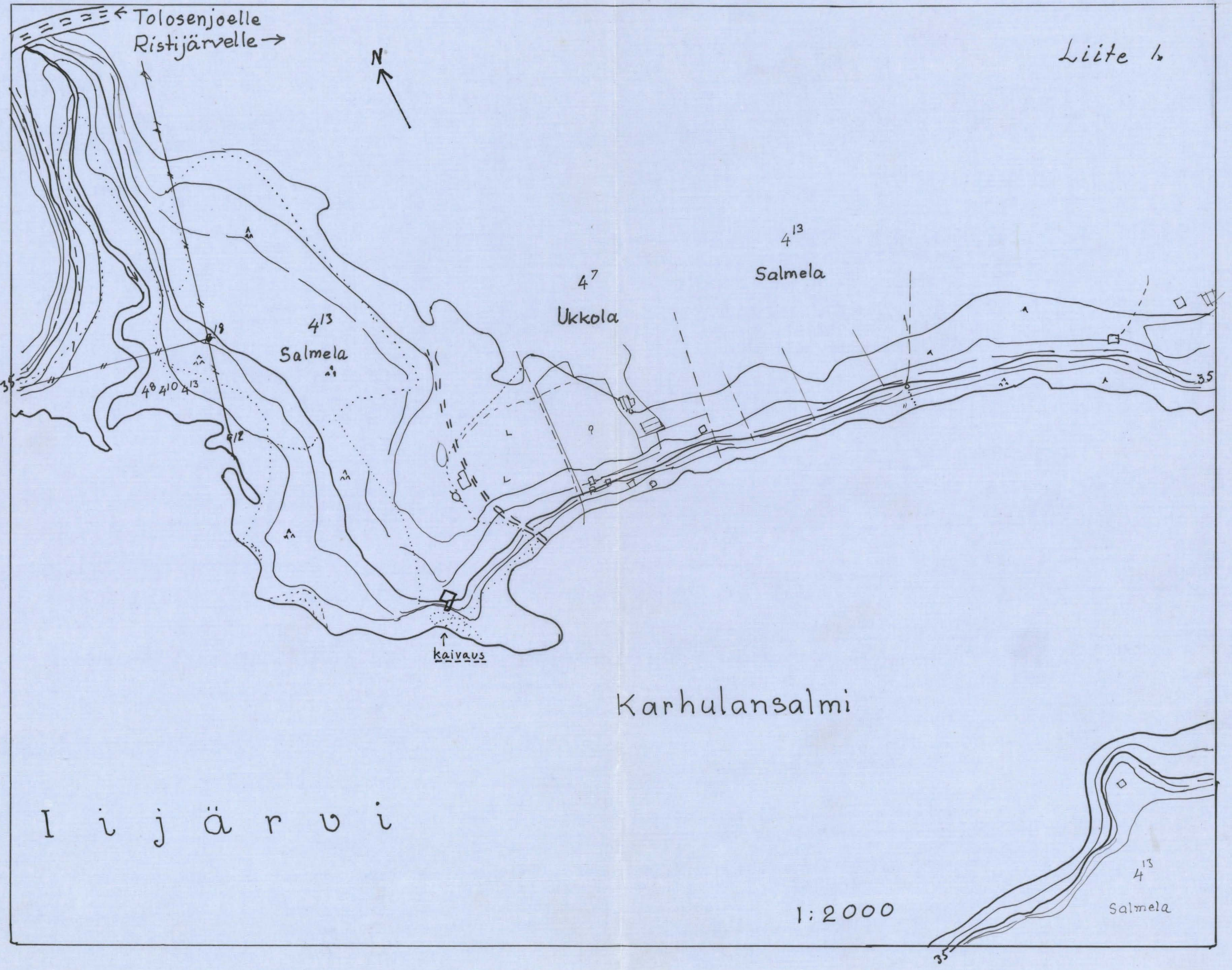
Likoneimen kaivaus tapahtui Oulujoki Oy:n myöntämällä varoilla. Kaivauksen jälkeen alue peitettiin maanomistajaa tyydyttävällä tavalla.

Helsingissä 30. 9. 1963.

Martti Linkola

RISTIJÄRVI, LIKONIEMI

Liite 1

Risti järvi

1:2000

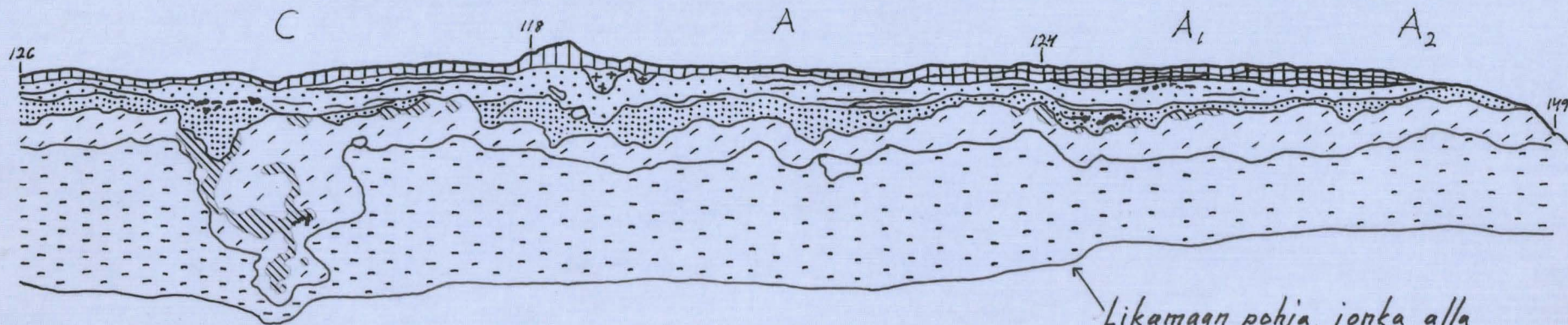
Salmela

RISTIJÄRVI KARHULA

Likoniemi

Profiili ruudusta A₂-C

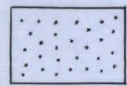
1:25

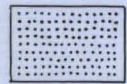
Likamaan pohja, jonka alla
ruosteista vaaleaa hiekkaa

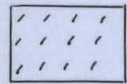
Turvetta

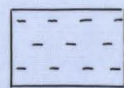
Harmaata hiekkaa

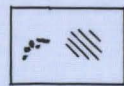
Tummanharmaata hiekkaa

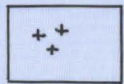
Ruskeaa hiekkaa

Keltaista hiekkaa

Hiiltä ja punamaata

Lahonnutta juurta

224

Törmä päättyy -

raatahiebla alkaa

275

264

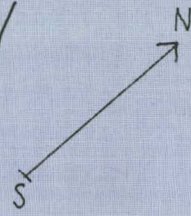
291

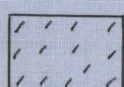
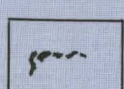
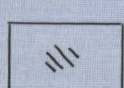
Veden pinta n. 294

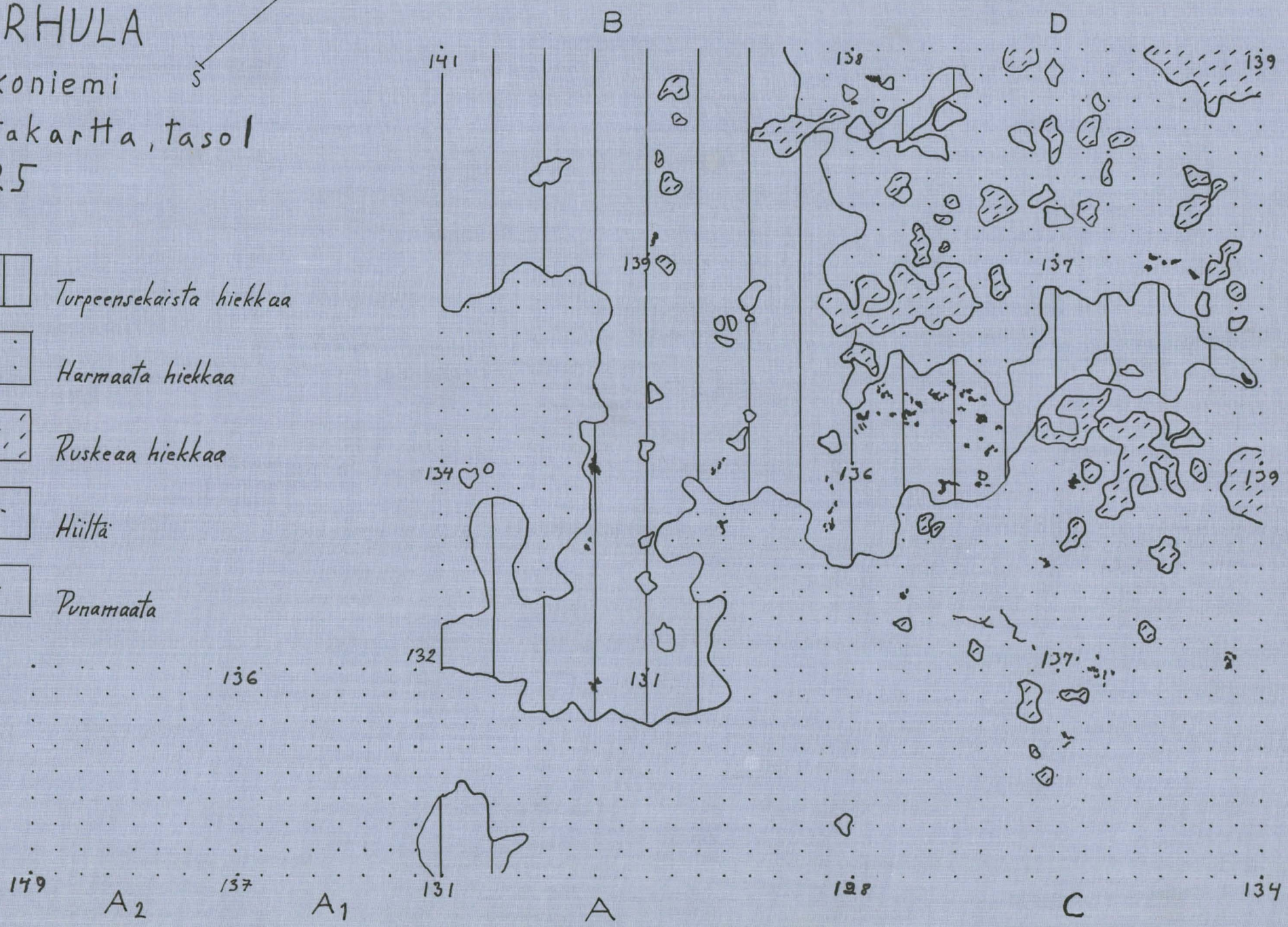

11.11.62
RISTIJARVI
KARHULA

Likoniemi
Pintakartta, taso 1
1:25

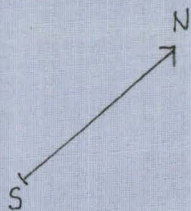
- Turpeensekaista hiekkaa
- Harmaata hiekkaa
- Ruskeaa hiekkaa
- Hilttä
- Punamaata

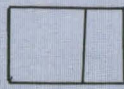

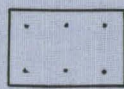
RISTIJÄRVI KARHULA

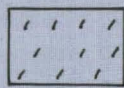
Likoniemi
Pintakartta, taso 2

1:25

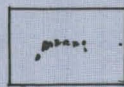
 Turpeensekaista hiekkaa

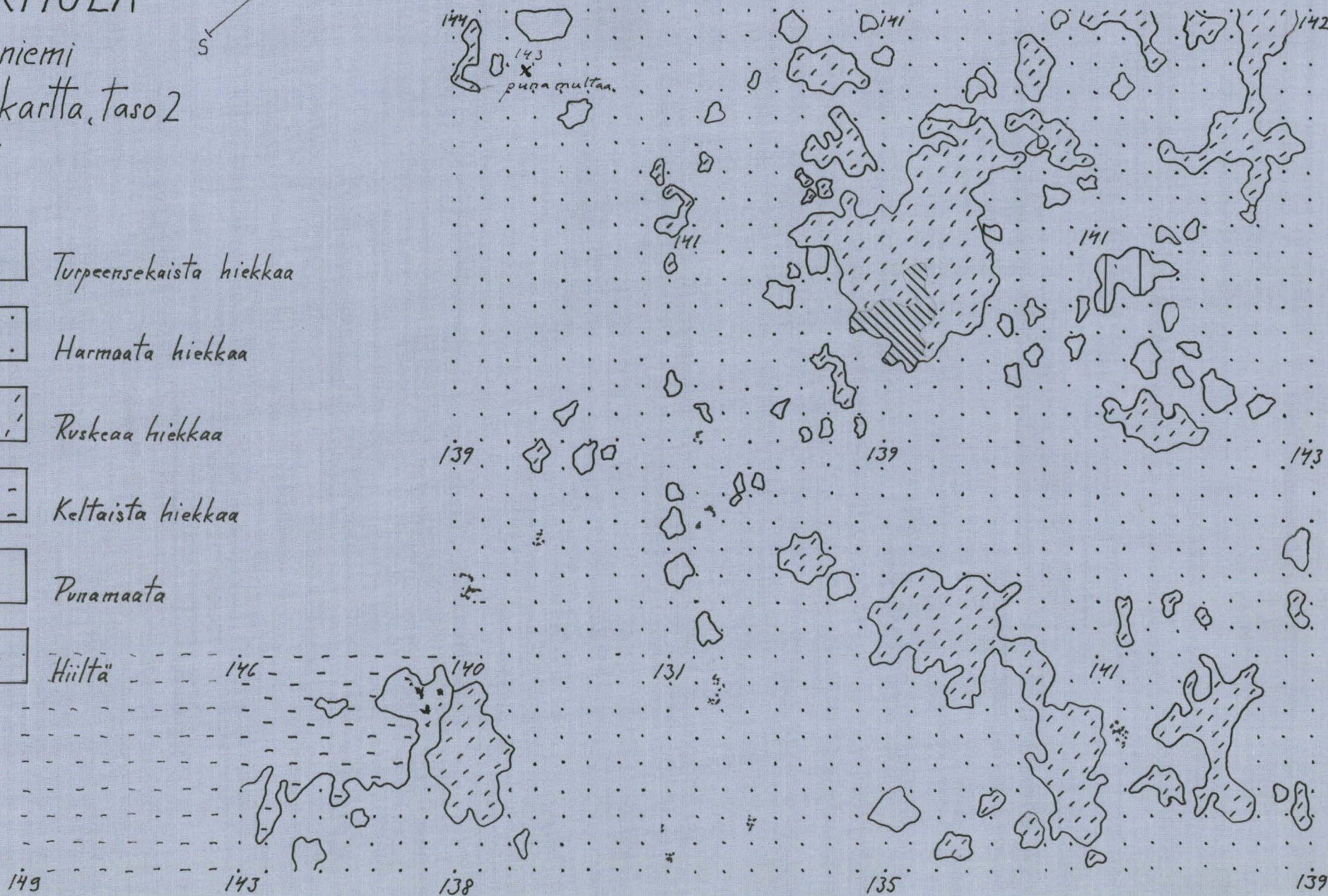
 Harmaata hiekkaa

 Ruskeaa hiekkaa

 Keltaista hiekkaa

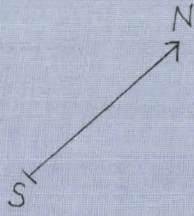
 Punamaata

 Hiiltä

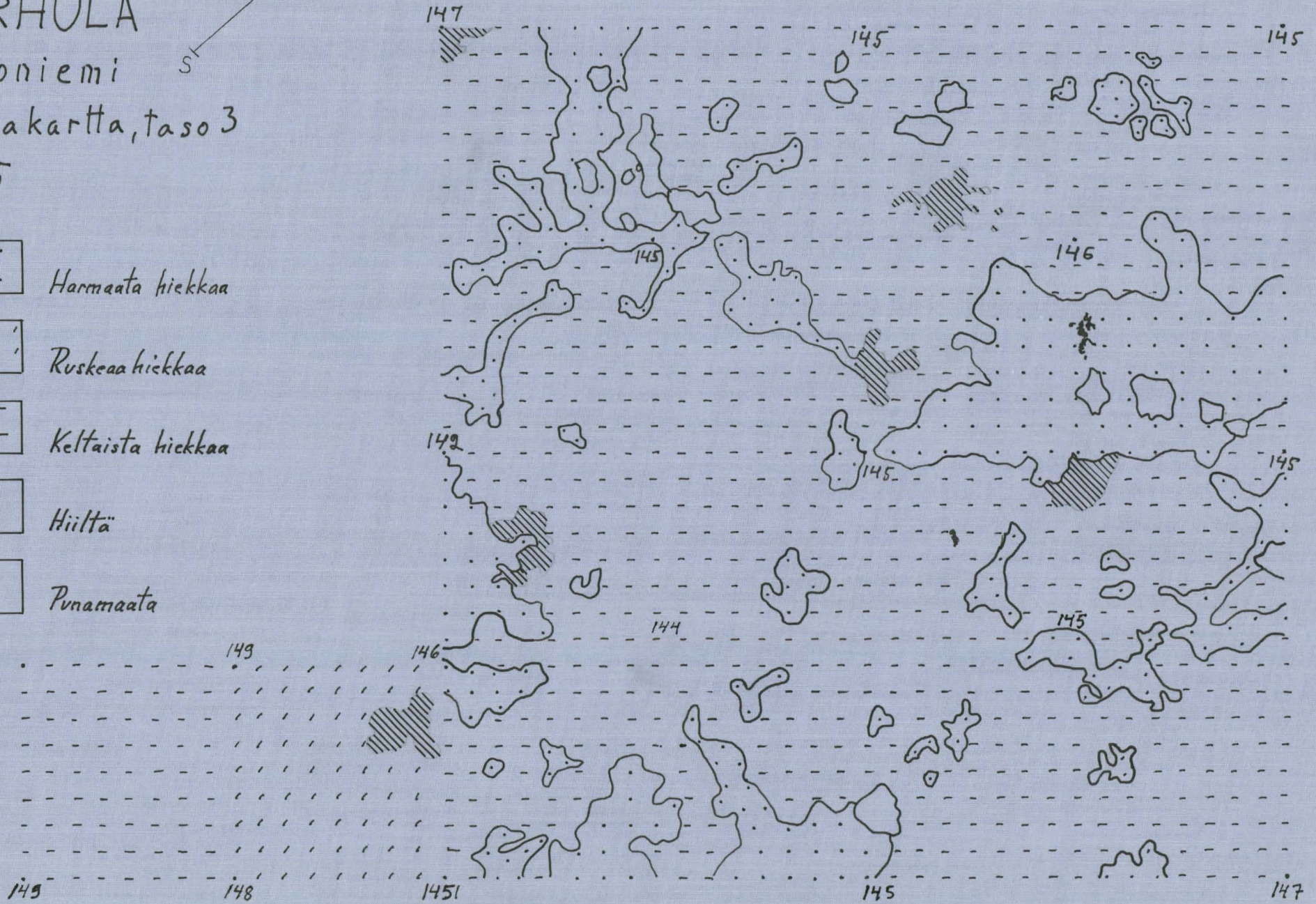

RISTIJARVI KARHULA

Likoniemi
Pintakartta, taso 3
1:25

- Harmaata hiekkaa
- Ruskeaa hiekkaa
- Keltaista hiekkaa
- Hiiltä
- Punaamaata

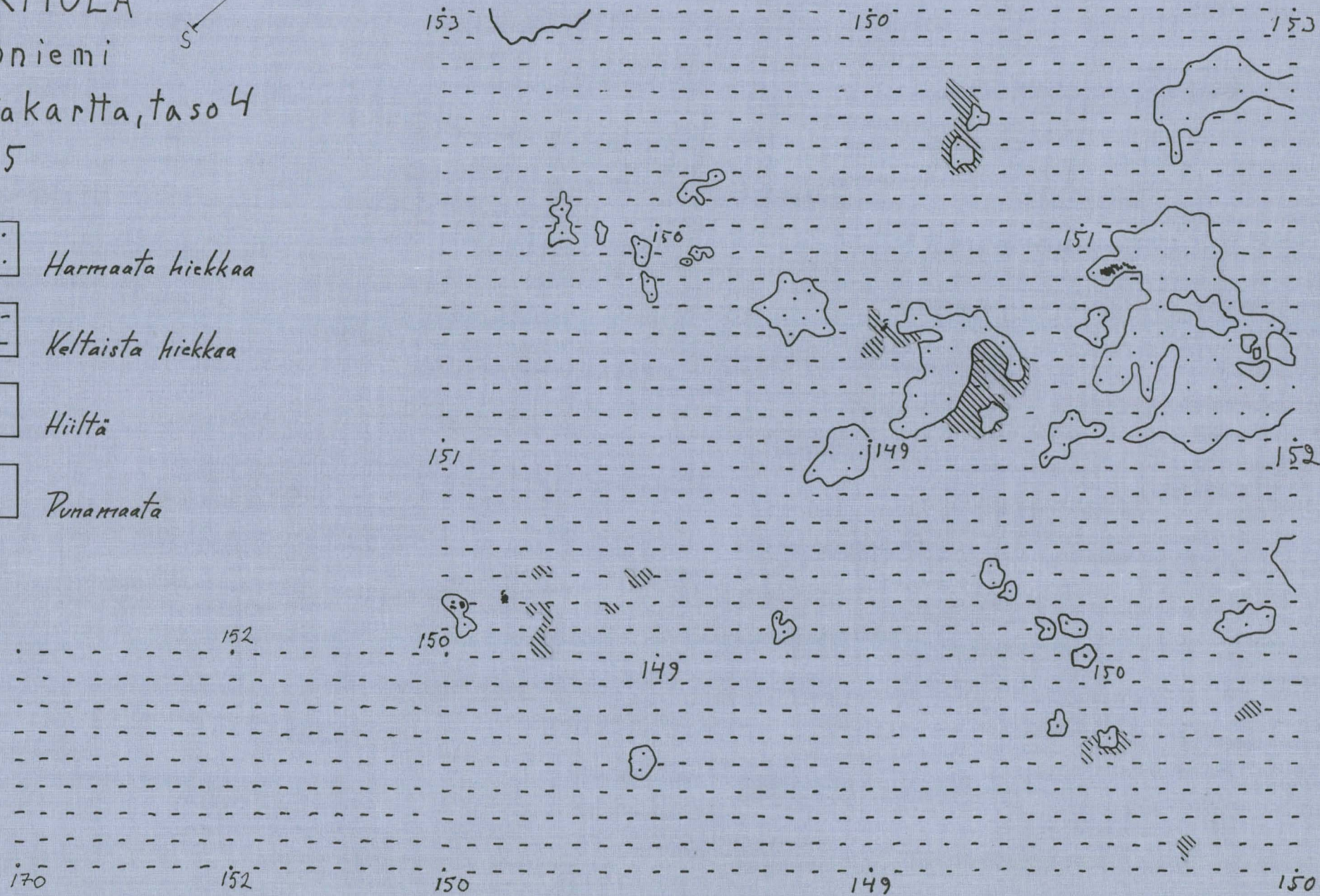
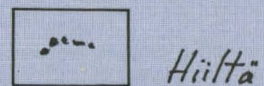
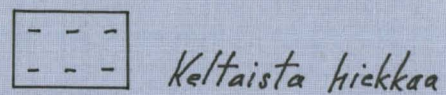
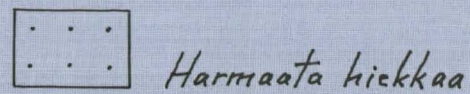
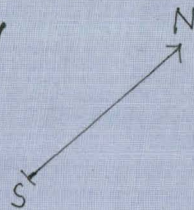

RISTIJÄRVI KARHULA

Likoniemi

Pintakartta, taso 4

1:25

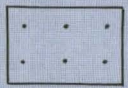
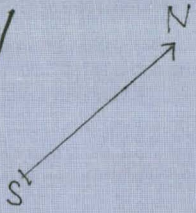

RISTIJÄRVI KARHULA

Likoniemi

Pintakartta, taso 5

1:25

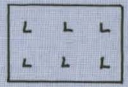
Harmaata hiekkaa

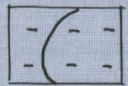
Keltaista hiekkaa

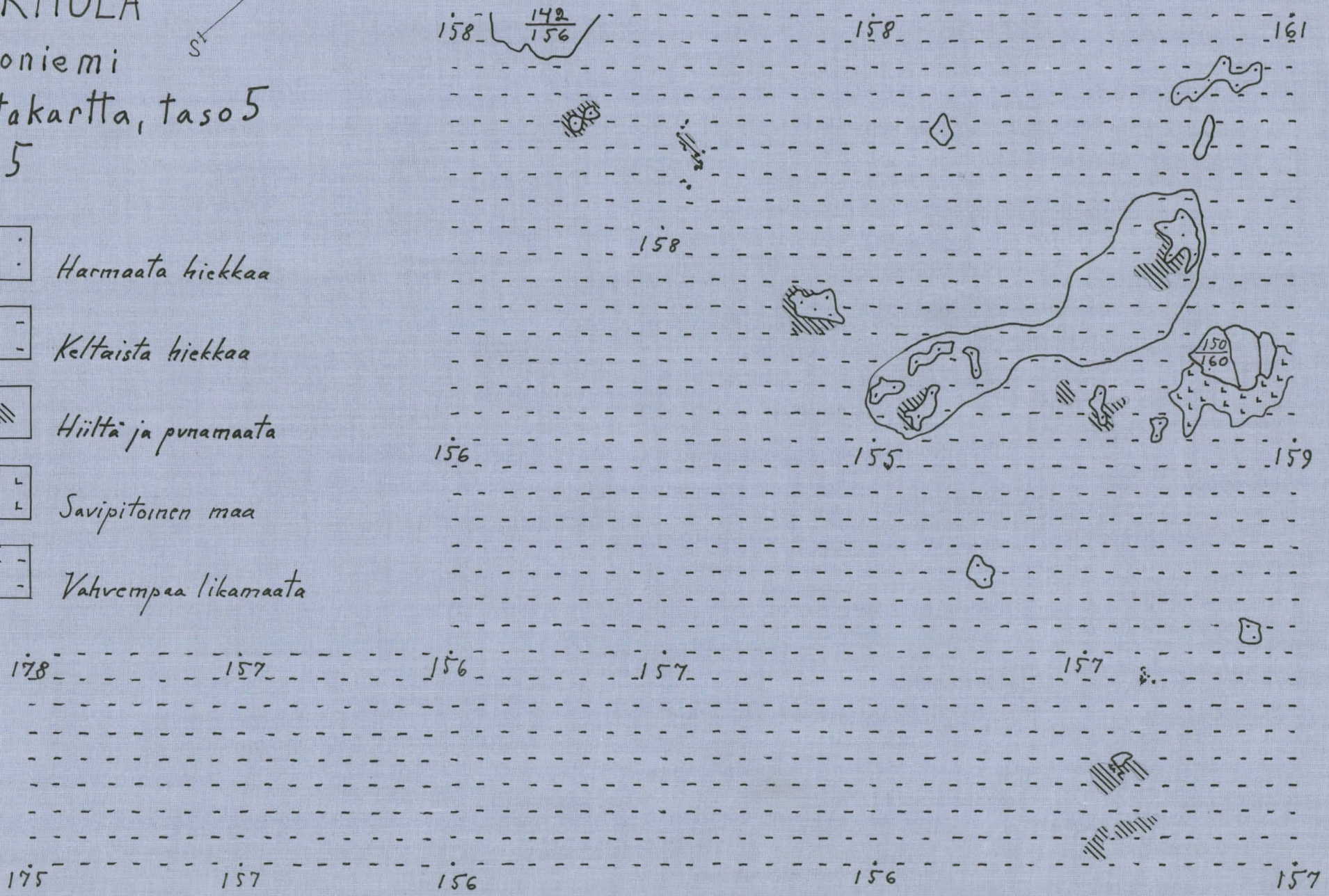
Hiiltä ja punamaata

Savipitoinen maa

Vahvempaa likamaata

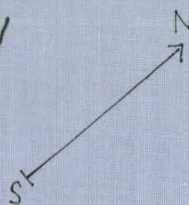
ML, TM 62

Liite 8

RISTIJÄRVI KARHULA

Likoniemi

Löytökartta, tasol 1:25

x = löytö

Alleviivattu luku
merkitsee kaivausalueen
pintavaakitussta

Reuna sortunut

A₂

A₁

A
125

C
130

B
130

D
127

149

126

124

118

126

130

127

122

141
x

138
x

140
x

140
x

138
x

140
x

141
x

140
x

129

122

127

130
x

134
x

137
x

135
x

126
x

133
x

ML, TH 62

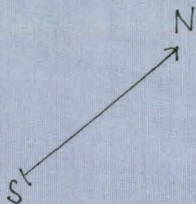
Liite 9

RISTIJARVI
KARHULA

Likoniemi

Löytökartta, taso 2

1:25

143
x
puramultaa

140
x

140
x

136
x

137
x

x 137
x
x

134
x

x 137-9
xx
x

139
x

139
x

133
x

133
x

137
x

x = löytö

ML, TM 62

Liite 10

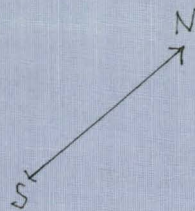
RISTIJARVI KARHULA

Likoniemi

Löytökartta, taso 3

1:25

x = löytö

163
x

150
x

Luuta

155
x

144
x

x 143

x 141
x
x

141
x

138
x

144
x

140
x

140
x

x 145
x

143
x

143
x

144
x

143
x

145
x

146
x

ML, TH 62

Liite 11

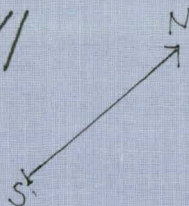
RISTIJARVI
KARHULA

Likonieniemi

Löytökartta, taso 4

1:25

x = löytö

157
x

155
x

148
x

150
x

151
x

150
x

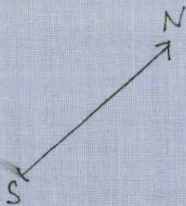
155
x

RISTIJARVI KARHULA

Likonieniemi

Löytökartta, taso 5

1:25

○ = likamaan pohja (Imp)

x = löytö

177
○ Imp
x x luuta

171
○ Imp

177
○ Imp

x x
x

166
x x luuta
165 x

174
○ Imp

167
○ Imp
166
○ Imp

172
○ Imp

178
○ Imp

170
x

176
○ Imp

178
○

172 x
x luuta
172
○ Imp

x 165
x

172
○ Imp

170
○ Imp

Likamaan ja
palomaan pohja 270

172
○ Imp

RISTIJÄRVI
KIRKONKYLÄ
LIKONIEMI

26154-5

LIKONIEMEN ASP. VALOK. ETELÄLOUNAASTA. EDESSÄ LIKONIEMEN KÄRKI, OIK. UKKOLAN TALO.

▭ = KAIVAUS

RISTIJÄRVI
KIRKONKYLÄ
LIKONIEMI

26156

LIKONIEMEN KÄRJEN HIEKKA-
RANTA VALOK. KAAKOSTA NIIT-
TYN KÄRJESTÄ. KAIVAUSALA
AVATTIIN OIK. NÄKYVÄN HIEK-
KAPENKAN REUNASTA ALKAEN
OIKEALLE.

RISTIJÄRVI
KIRKONKYLÄ
LIKONIEMI

26198

TYÖKUVA, VALOK. KOILLISESTA.

26199

LIKONIEMEN KAIVAUSALA,
MYÖS PIENI RUUTU A1 NÄKY-
VISSÄ, TAUST. SEN TAKANA
HIEKASTA PALJASTUNEITA PUUN-
JUURAKOITA.